



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Cap. II. Ostenditur falsitas propositionis damnatæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

tionis quoad propositionem vniuersalem. Et in libris Decretalium inveniuntur quam plurimi Canones, qui in vno individuo statuunt, quid agendum sit; & ex communi sensu Doctorum sunt leges vniuersales, vbi est identitas rationis. Vide quæ dixi in 2. part. Cris. Theol. disp. 33. cap. 6. n. 96. circa propositionem ex damnatis ab Alexandro VII. trigessimam quartam, scilicet *In die palmarum recitans officium Paschale satisfacit præcepto.*

4. Præmittendum etiam est, ad alterum, præter violationem Castitatis, includere aliam speciem peccati, scilicet violationem legis coniugalis. In quo omnes Doctores conveniunt. An autem hæc violatio legis coniugalis sit vnica species infima, an duplex, inferius discutietur.

5. Huius propositionis damnatæ, quis sit Author, nescimus. Nam *Gonet.* Mag. Gonetus in dissertatione de probabilit. num. 120. asserit, id docuisse novos quosdam Casuistas. Adhuc tamen non desunt, qui eam Caramueli attribuere videantur. Nam P. Moya *Moya.* tom. 1. select. tract. 3. disp. 3. quæst. 3. cap. 6. num. 65. sic ait: *Non me latet, non nullos, quos, citato Illustriss. Fr. Angelo Manrique Episcopo Patensi, sequitur Caramuel in Theol. fundamentali fundam. 35. c. 3. n. 537. fol. 230. duplicem tantum malitiam in adulterio cognoscere, aliam contra Castitatem, aliam contra iustitiam. Vnde inferunt, satis confiteri, qui diceret, [commisi simplicem fornicationem,] & post alia interiecta peccata subnecteret: [intulisti mihi gravem iniuriam, tertia quaedam persona cooperante.] Sed non placeat: tum quia consentiente viro, sufficeret se accusare, de simplici fornicatione, quod nullus concessit: tum quia eo modo confitendi, duplex numero peccatum in esse moris pro vno individuo ad duplicem speciem pertinente subrogaret. Quæ secunda ratio vrget. Et*

ego adderem tertiam: quia iniuria adulterij est specie diversa ab iniuria furti, & ab iniuria detractionis, &c. Non ergo sufficeret dicere, se irrogasse iniuriam; sic enim confiteretur iniuriam in genere, & non in specie infima. An autem ex ea assertione Caramuelis inferatur, quod consentiente marito, non esset iniustitia, & sufficeret se accusare de simplici fornicatione, atque adeo an ea assertio Caramuelis subiaceat huic damnationi, dicam inferius cap. 3. Ille quidem in apolog. de Probabilit. negat, vllum Theologum dixisse, fornicationem femine coniugata, consentiente viro, non esse adulterium. Ea autem assertio Caramuelis, quam citat P. Moya, non invenitur in editione anni 1657. quæ vror.

6. Fundamentum huius opinionis potest in hanc formam excogitari. Tota malitia, quæ reperitur in adulterio femine coniugata, ultra speciem luxuriæ, est contra iustitiam, & ius mariti: sed scienti, & consentienti non fit iniuria, vt dicitur in Reg. 27. de Regul. iuris in 6. ergo dum maritus scit, & consentit, cessat ea malitia contra iustitiam.

CAPVT II.

Ostenditur falsitas propositionis damnatæ.

SUMMARIUM.

Convincitur propositio damnata testimonio Apostoli. n. 7.

Responsio refutata. num. 8.

Specialis lex matrimonij, qua tenetur femina non adherere alteri viro, est independens à voluntate coniugis. num. 9.

Et quomodo id constet ex Sacra Scriptura? num. 10.

Kkkk

Quo-

Quomodo violetur vnitas carnis constituta in matrimonio, etiam si coniux consentiat? n. 11. & 12.

Illam circumstantiam violandi eam legem matrimonij facit culpam specie diuersam. n. 13.

Matrimonium est vinculum duorum independentem à consensu vtriusvis. Et quid inde pro conclusione? n. 14.

Ex eo, quod matrimonium fidelium sit Sacramentum, roboratur conclusio. num. 15.

In adulterio fidelium est alia species peccati, quæ non est in adulterio infidelium. num. 16.

7. **F**alitas eius propositionis constat manifeste ex cap. 7. epistolæ ad Rom. vbi sic loquitur Apostolus. *Igitur vivente viro, vocabitur adultera, si fuerit cum alio viro; si autem mortuus fuerit vir eius, liberata est à lege viri, ut non sit adultera, si fuerit cum alio viro.* Statuit ergo Apostolus propositionem vniuersalem, qua asserit, *omnem feminam coniugatam, quæ vivente viro fuerit cum alio viro, esse adulteram.* ergo contradicit Apostolo, qui ponit hanc propositionem particularem negativam, *Aliqua femina coniugata, quæ vivente viro fuerit cum alio viro, non est adultera;* scilicet, quando vir suus consentit. Nam hæ duæ propositiones sunt formaliter contradictoriæ.

8. Dices, propositionem Apostoli non esse ita vniuersalem, sed intelligendam esse cum ea limitatione, scilicet *vivente, & invito viro, vocabitur adultera, &c.* Sed hæc responsio est omnino (vt minimum) improbabilis; imo est multo maiori censurâ digna: quia nemini licet limitare propositiones vniuersales, quæ sunt de Fide, nisi quando ex alijs Fidei dogmatibus, aut ex intelligentiâ Ecclesiæ, aut Sanctorum Patrum, & Sacrorum Interpretum, includunt talem limitationem.

9. Probatum secundo eadem falsitas propositionis. Etenim speciali lege matrimonij tenetur femina ad non adhærendum alteri viro, idque independentem à consensu, aut dissensu viri: & similiter vir ea speciali lege tenetur, vt non adhæreat alteri feminæ, idque independentem à consensu, aut dissensu suæ coniugis: ergo siue alter coniux consentiat, siue dissentiat, eodem modo peccat contra eam specialem legem matrimonij, si alteri commisceatur. Consequentia patet, quia est fere idem iura cum antecedenti.

10. Antecedens vero demonstratur ex verbis Sacræ Scripturæ Gen. 2. *Adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne vna.* Quam sententiam Christus Dominus stabilivit de novo in Legge Evangelica Math. 19. dicens: *Adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne vna: Itaque iam non sunt duo, sed vna caro.* In quibus verbis constat declarari institutionem, & legem matrimonij: ergo coniuges ea lege tenentur, vt semper maneat duo in carne vna. Sed cum vxor adhæret alteri viro, non manent illi duo coniuges in carne vna; quia vnitati carnis opponitur divisio eiusdem carnis: quæ divisio manifeste invenitur, quoties coniugata adhæret alteri viro (idem de viro, qui accedit alteri feminæ) ergo tunc violatur ea lex matrimonij lata in ipsa institutione matrimonij.

11. Quod autem deficiat adultera ab ea vnitati carnis, in qua per matrimonium constituta est, patet: quia rursus fit vna caro cum socio criminis; vt constat ex illis verbis Apostoli 1. Corinth. 6. *An nescitis, quoniam qui adhæret meretrici, vnum corpus efficitur? Et sunt enim (inquit duo in carne vna.)* Cum ergo illa, quæ erat vna caro cum marito, fiat etiam vna caro cum mæcho; ex vna, & vna fit binarium,

ritum, per quod læditur perfecta vnitatis in matrimonio instituta. Cum ergo ex lege matrimonij promulgata per Christum in Evangelio, sit ea perfecta vnitatis carnis; & hæc vnitatis lædatur per fornicationem mulieris coniugatae, etiam si maritus consentiat in adulterium, quia quamvis ipse consentiat, non propterea servatur ea vnitatis carnis; sit, quod etiam si maritus consentiat, violatur ipsa lex matrimonij.

12. Confirmatur. Nam Christus D. respondens Pharisæis, qui tentantes eum, interrogaverunt, *si licet homini dimittere uxorem suam quacumque ex causa?* Ex hac vnitatis duorum in carne vna, probavit, iam non licere homini dare uxori libellum repudij: ex quo evidenter infertur, quod hæc vnitatis duorum in carne vna est independens à voluntate mariti; quando quidem licet ipse velit violare hanc vnitatem per libellum repudij, iam non potest. Cum ergo eiusmodi lex de vnitatis duorum in carne vna sit independens à consensu mariti; & hæc vnitatis violatur per fornicationem fæminæ coniugatae; sit, fæminam coniugatam fornicantem, consentiente marito, violare præfatam legem vnitatis coniugalis, atque adeo, etiam consentiente marito, illud esse adulterium, & delictum specie distinctum à simplici fornicatione.

13. Quod autem ea circumstantia sit specie diversa, patet: nam violare legem cuiuslibet contractus est peccatum specie diversum ab eo, quod est violare Castitatem; alioqui non est malitia specie diversa, quæ reperitur in vsura ex mutuo, ac malitia fornicationis: sed fæmina coniugata, quæ fornicatur, violat præfatam legem contractus matrimonialis: ergo hæc circumstantia est specie diversa à simplici fornicatione.

14. Probatur tertio. Matrimum est vinculum duorum procedens ex ipso contractu; imo & in hoc conceptu vinculi consistere essentiam matrimonij, censet communis Theologorum sententia cum S. Thoma: quæ vinculi appellatio desumpta est ex Apostolo ad Rom. 7. ajente: *Mulier alligata est legi, quanto tempore vir eius vivit.* sed hoc vinculum, seu alligatio est independens à consensu, & dissensu mariti; ideo enim Paulus non dixit [*alligata est viro,*] sed *alligata est legi*: ergo fæmina coniugata, quæ fornicatur, consentiente viro, peccat contra legem eius vinculi, & non solum contra Castitatem. Et quidem eiusmodi vinculum stat in eo, quod debeat adherere huic viro, & non alteri; quando ergo adheret alteri, quantum est ex se, solvit se ab eo vinculo.

15. Probatur quarto in matrimonio Fidelium; cuius contractum indissolubilem elevavit Christus D. ad rationem Sacramenti, ut docet Fides Catholica iuxta Tridentinum sess. 7. can. 1. & sess. 24. in decreto de Sacram. matrim. & ibid. can. 1. Ex ratione autem Sacramenti habet significare unionem Christi D. cum Ecclesia; iuxta Apostolum ad Ephes. 5. *Propter hoc relinquet homo Patrem, & Matrem suam, & adheret uxori suæ; & erunt duo in carne vna. Sacramentum hoc magnum est; ego autem dico in Christo, & in Ecclesia.* Ex hac ergo ratione Sacramenti, & significatione unionis Christi cum Ecclesia, resultat specialis obligatio servandi eam carnis vnitatem; ideo enim dixit Apostolus: *Erunt duo in carne vna: Sacramentum hoc magnum est,* &c. Tum sic: quando fæmina coniugata succumbit mæcho, violat eam vnitatem carnis elevatam iam ad rationem Sacramenti, & ad significandam unionem Christi cum Ecclesia: sed id est omni ex parte independens à consensu, aut dissensu

mariti: ergo siue consentiat maritus, siue dissentiat, talis fœmina peccat contra legem eius vnitatis sic elevata ad rationem Sacramenti.

16. Hinc infero, in adulterio Fidelium esse aliam speciem peccati, quæ non invenitur in adulterio infidelium: nam adultera Fidelis peccat contra specialem legem resultantem ex contractu matrimoniali elevato ad rationem Sacramenti, & significante vnionem Christi cum Ecclesia.

CAPVT III.

An in adulterio fœminæ coniugata, quod committitur, viro invito, sit alia species peccati, quæ non reperitur, cum sit de consensu viri? Vbi quæ species peccati reperiantur in adulterio?

ARTICVLVS I.

Aliquibus prænotatis, proponitur sententia, quæ admittit tertiam speciem iniuriæ, cum suis fundamentis.

SVMMARIVM.

In adulterio præter speciem peccati contra castitatem est etiam alia species contra Fidem matrimonij. num. 17.

Enumerantur alia species iniustitiæ, quæ quandoque reperiuntur in adulterio vxoris. n. 18.

An in adulterio vxoris, quod sit, invito viro, sit alia species iniustitiæ, quæ non datur, consentiente viro; & proponitur prima sententia affirmans. num. 19.

Proponitur explicatio eius sententiæ. num. 20.

Tria fundamenta eius sententiæ affirmantis. n. 21. & seqq.

17. **V**T satisfiat argumento, quod proposui cap. i. pro opinione damnata, oportet agnoscere quæ species peccati intercedant in delicto adulteræ (idem proportione servata in adultero coniugato). Et ex cap. præcedenti constat primo, præter speciem peccati contra Castitatem, esse etiam speciem aliam contra obligationem servandi vnitatem carnis, seu, vt alij dicunt, contra fidem matrimonij; quæ obligatio nascitur ex ipso contractu matrimoniali. Quæ quidem species peccati est contra iustitiam: nam omnis obligatio, quæ nascitur ex contractu, si violetur, violatur iustitia; cum omnis contractus obliget ex iustitia.

18. Deinde supponendum est, aliquando solere concurrere alias species iniustitiæ in adulterio vxoris; V.g. quando supponit viro suo alienum filium, obligans virum suum, vt eius sumptibus alat filium alienum. & vt is filius sit cohares filiorum legitimorum, vel hæres vniuersalis, si non sint filij legitimi; quæ omnia sunt contra iustitiam. Deinde S. Thom. 2. 2. quæst. 154. art. 8. corp. agnoscit alias duas deformitates in adulterio fœminæ coniugatæ, scilicet contra certitudinem prolis; nescitur enim, an sit filius viri sui, an mæchi; & contra bonum propriæ prolis. Et prima quidem deformitas non semper concurrat; vt cum fœmina concepit in absentia viri sui; secunda autem non extat, quando ex neutro concepit. Si autem loquatur S. Thom. de periculo veriustitæ deformitatis, cui se exponit vxor adultera; tunc reducetur peccatum, ad eam speciem iniustitiæ, ad quam periculum inclinat.

19. Quare restat discutere, an quando fœmina coniugata committit adul-